

HBH-760

Seat No. _____

B. A. (Sem. - II) Examination

April / May - 2015

Sanskrit : Paper - EO-205

(भर्तृहरि विरचितम् - नीतिशतकम्)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

- १ (अ) नीचे-नामांथी कीर्ण पक्ष त्रक्ष श्लोकीनुं भाषांतर करो: ८
- (१) लभेत सिक्कासु तैलमपि यत्नः पीडयन्
पिबेच्च मृग तृष्णिकासु सलिलं पिपासादितः ।
कदाचिदपि पर्यटज्राशविषाणमासादये
न तु प्रतिनिविष्टमूर्खजनचित्तमाराधयेत् ॥
- (२) शिरः शार्व स्वर्गात्पतति शिरसस्तक्षितिधरं
महीध्रादुत्तुङ्गादवनिमवनेश्चापि जलधिम् ।
अधोऽधो गङ्गेयं पदमुपगता स्तोकमथवा
विवेकभ्रष्टानां भवति विनिपातः शतमुखः ॥
- (३) केयूरा न विभूषयन्ति पुरुषं हारा न चंद्रोज्ज्वला
न स्नानं न विलेपनं न कुसुमं नालङ्कृता मूर्धजाः ।
वाण्येका समलं करोति पुरुषं या संस्कृता धार्यति
क्षीयन्ते खलु भूषणानि सततं वाग्भूषणं भूषणम् ॥
- (४) वहति भुवनश्रेणी शेषः फणाकलल स्थितां
कमठपतिना मध्येपृष्ठं सदा स च धार्यते ।
तमपि कुरुते क्रोडाधीनं पयोधिरनादुरा-
दहह महतां निःसीमानश्चरित्र विभूतयः ॥

(५) जातिर्यासु रसातलं गुणगणस्त स्याप्यधो गच्छतु
शीलं शैलतटात्पतत्वभिजनः संदुहयतां वह्निना ।
शौर्ये वैरिणि वज्रमाशु निपतत्वर्थोऽस्तु नः केवलं
येनैकेन बिना गुणास्तृणलवप्रायाः समस्ता इमे ॥

(५) गमे ते वे असंदर्भ समञ्जसः

५

(१) ज्ञानलंवदुर्विदग्धं ब्रह्मापि नरं न रञ्जयति ।

(२) न हि गणयति क्षुद्रो जन्तु परिग्रहफल्गुताम् ।

(३) विद्याविहीनः पशुः ।

(४) सत्सङ्गतिः कथय किं न करोति पुसाम् ।

२ शतककाव्यनी परंपरा जज्ञावी, भर्तृहरिना शतकोनो परियय आपो. १४

अथवा

२ 'नीतिशतक' नुं समग्रदर्शी अवलोकन करो. १४

३ मुक्तकनां लक्षणो जज्ञावी, भर्तृहरिनुं मुक्तककार तरीके मूल्यांकन करो. १४

अथवा

३ भर्तृहरिनी शैलीनी 'नीतिशतक' ने आधारे समीक्षा करो. १४

४ कोठ पक्ष वे विशे टूंकनोंध लप्पो: १४

(१) सञ्जनप्रशंसा

(२) मैत्रीनो मडिमा

(३) नीतिशतकमां प्रतिको

(४) भर्तृहरिनुं जवन.

- ૫ નીચેનામાંથી કોઈ પણ સાત પ્રશ્નોના જવાબ બે-ત્રણ વાક્યોમાં લખો. ૧૪
- (૧) નીતિશતકના રચયિતા કોણ છે ?
 - (૨) મુક્તક કાવ્યની શું વિશેષતા છે ?
 - (૩) અગ્નિપુરાણકારે આપેલ મુક્તકનું લક્ષણ જણાવો.
 - (૪) વેશ્યાએ તે દિવ્યકૃષ્ણ પોતે ન ખાઈને કોને આપ્યું ?
 - (૫) ધનની કેટલી ગતિ છે ? કઈ કઈ ?
 - (૬) દુર્જનોને શું સ્વભાવ સિદ્ધ હોય છે ?
 - (૭) કર્મના મહિમાનું વર્ણન કરતાં ભર્તૃહરિ શું કહે છે ?
 - (૮) ભર્તૃહરિના મતે રાજનીતિ કેવી છે ?
 - (૯) ભર્તૃહરિના મતે દુનિયામાં કેટલા પ્રકારનાં મનુષ્યો છે ?
 - (૧૦) ભર્તૃહરિના દિલમાં કઈ સાત વસ્તુઓ કાંટાની જેમ ખૂંચે છે ?
 - (૧૧) પદાર્થોની ગુરુતા કે લઘુતા કોને આભારી છે ? કેવી રીતે ?
 - (૧૨) દુષ્ટો અને સજ્જનોની મૈત્રી કેવી હોય છે ?
-